

lovregulerede foranstaltninger og ordninger, som skal forebygge sygdomme og ulykker, som befolkningen ikke eller kun vanskeligt kan afværge. Det gælder svangerskabshygiejnen, de forebyggende sundhedsordninger for børn og unge, den forebyggende tandpleje, børnevaccinationsprogrammet og andre vaccinationer, foranstaltninger mod smitsomme sygdomme som hepatitis, meningitis, HTLV (såkaldt retrovirus, der bl.a. kan forårsage en form for leukæmi), difteri og streptokokker, sygehusinfektioner, regulering af den lovlige anvendelse af euforiserende stoffer, beskyttelse mod passiv rygning, den almene hygiejne og cancerscreening.

Et andet område vedrører mere livsstilsprægede forhold og omfatter forebyggelse af alkoholmisbrug, en del tilfælde af astma-allergi, tobaksrygning, en del muskel-/skeletsygdomme, HIV/AIDS, kønssygdomme, narkotikamisbrug, doping, uønsket svangerskab, visse typer af fritidsulykker, visse typer af psykiske lidelser samt forbedring af motion og sund ernæring – herunder amning.

Prioriteringer

Sundhedsvaner, sygelighed og dødsårsager har i de seneste år udviklet sig i forskellige retninger.

Sundhedsvanerne er på nogle områder blevet bedre. Andelen af rygere er faldet fra 47% i 1987 til 37% i 1996, fedtindholdet i danskernes kost er faldet, og befolkningens fysiske aktivitet i fritiden er steget, hvorimod det samlede årlige alkoholforbrug siden 1987 har ligget stort set uændret på omkring 12 liter ren alkohol pr. indbygger over 14 år. Der er set et fald i dødeligheden af blodprop i hjertet, tarmkræft, livmoderhalskræft, selvmord og trafikulykker.

På andre områder har der været en negativ udvikling. Der er set et stigende antal dødsfald som følge af brystkræft på knap 16% fra 1985 til 1995 og som følge af lungekræft på omkring 12% i samme periode. En negativ udvikling ses også for hudkræft, bronkitis, alkoholbetingede sygdomme samt hjemme- og fritidsulykker. Forekomsten af langvarig muskel-skeletsygdom er steget til 15% siden 1987, og forekomsten af astma og allergi er i samme periode steget med 9% til 22%.

Generelt er sygdomsbilledet imidlertid fortsat domineret af hjerte-karsygdomme, kræft, astma og allergi, sindslidelser samt muskel-skeletlidelser. Regeringen agter derfor at fastholde dis-

se områder som de prioriterede i den samlede forebyggelsesindsats tillige med forebyggelsen af HIV/AIDS og narkotikamisbrug. Regeringen vil ligeledes sætte ind mod overforbruget af sove- og nervemedicin.

Indsatsen mod tobaksrygning viser positive generelle tendenser. Antallet af storrygere er svagt faldende. Det er et vendepunkt. Blandt unge – de 16-20 årige – kan der ikke konstateres samme positive tendens. Tobaksskaderådet vil tage initiativ til en forstærket og målrettet indsats over for denne gruppe. Indsatsen mod passiv rygning er med loven om røgfri miljøer i offentlige lokaler og transportmidler lagt i faste rammer og fungerer. Amter og kommuner er generelt aktive i det forebyggende arbejde, ligesom mange private arbejdspladser har fastlagt en rygepolitik. Spørgsmålet om at forbyde tobaksreklamer forhandles for øjeblikket på EU-plan.

Danskernes alkoholforbrug har i de senere år været stagnerende. Stort set hele befolkningen har et jævnlige, men moderat og uproblematisk forbrug af alkohol. Derimod drikker omkring 15% af befolkningen halvdelen af al den alkohol, der drikkes i Danmark. I den samlede indsats mod de skadelige virkninger af alkoholforbruget udgør forebyggelsen et centralt led. Årlige landsdækkende kampagner har været med til at skabe opmærksomhed og debat om det lidt forhøjede alkoholforbrug, der kan udvikle sig til et egentligt misbrug. Kampagnerne har samtidig været en vigtig støtte og inspiration for det lokale arbejde i amter, kommuner og foreninger. En styrkelse af indsatsen er også markeret med nedsættelsen af Alkoholpolitisk Kontaktudvalg i forlængelse af vedtagelsen af loven om foranstaltninger mod alkoholmisbrug. Kontaktudvalget fordeler årligt omkring 35 mio. kr. til lokale aktiviteter, statslig informationsvirksomhed, frivillige organisationer, forskning og efteruddannelse. Selvom alkoholforbruget de seneste år samlet set har været stagnerende, har forbruget blandt de helt unge været stigende. Der er behov for en forstærket forebyggende indsats over for denne gruppe. Regeringen overvejer bl.a. at fremsætte forslag om forbud mod salg af alkohol fra butikker til børn under 15 år. Håndhævelsen af udskænningsforbuddet til unge under 18 år vil samtidig blive skærpet, og i samarbejde med skolerne planlægges en massiv oplysningsindsats om unge og alkohol. Regeringen vil samtidig overveje en mulig præcisering af principperne for